Д. І. Повзун,
аспірант, Київський національний університет технологій та дизайну
ORCID ID: 0000-0002-0792-6637

DOI: 10.32702/2306-6806.2020.8.89

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА РЕГІОНУ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

D. Polzun,
Postgraduate student, Kyiv National University of Technologies and Design

ECONOMIC SECURITY OF THE REGION AS A COMPONENT OF NATIONAL SECURITY OF UKRAINE

Стаття є дослідженням економічної безпеки країни як важливої складової системи національної безпеки. Зазначено, що економічна безпека є однією з визначальних складових державотворчого процесу в умовах глобалізованого світу. Наголошено на необхідності включення економічної безпеки в економічну життєздатність українського суспільства. Встановлено як життєздатність народного господарства впливає на робочі місця, гарантування добробуту держави загалом. Зазначено напрями діяльності Уряду в забезпеченні економічної безпеки України, в процесі розвитку національного потенціалу, різноманітних можливостей держави в реалізації базових економічних інтересів країни. Проаналізовано комплексне дослідження економічної безпеки як систему управління з погляду наявних факторів, що сприяє формуванню цілісної картини економічної безпеки як базового компонента національної безпеки країни.

The article is a study of the economic security of the country as an important component of the national security system. It is noted that economic security is one of the defining components of the state-building process in a globalized world. The need to include economic security in the economic viability of Ukrainian society was emphasized. It is established how the viability of the national economy affects jobs, guaranteeing the welfare of the state as a whole. The directions of the Government's activity in ensuring the economic security of Ukraine, in the process of development of the national potential, various possibilities of the state in realization of the basic economic interests of the country are specified. A complex study of economic security as a management system in terms of existing factors, which contributes to the formation of a holistic picture of economic security as a basic component of national security, is analyzed. Threats and challenges to national economic security are structured in accordance with such features as environment of origin, intensity of influence, content, and scale of manifestation, nature of action, significance, and possible consequences. The key risks to economic security are listed. The indicators, by which economic security is estimated are analyzed. The economic security of the national economy is schematically presented, taking into account the regional components, the level of economic security of which has an influence on the level of national economic security. The results of the analysis of the Strategies of economic development of the regions until 2020 are presented, which testifies to the imperfection of the developed strategies and the need for improvement in order to ensure the economic security of the region and national security in general. The connection between the increase in the level of financial autonomy of the united territorial communities and the ability of regional authorities and local governments to develop and implement territorial development programs has been established. The construction of an effective management system for economic development of the region is characterized as a difficult task of implementation in practice.

Ключові слова: економічна безпека, злочинність, криміногенні фактори, глобалізація, агресія, державне управління, загроза.

Key words: economic security, crime, criminogenic factors, globalization, aggression, public administration, threat.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Важлива роль у системі національної безпеки будь-якої країни відводиться саме економічній безпеці як основі матеріального добробуту нації. Для забезпечен-

ня економічної безпеки важливо відстежувати і оцінювати рівень загроз. Аналіз діяльності економічної безпеки регіону відіграють важливу роль в її забезпеченні, оскільки розглядаються як базові параметри при розробці заходів спрямованих на оптимізацію національного розвитку країни.

Таблиця 1. Класифікація загроз та викликів економічній безпеці держави

Класифікаційна ознака	Загрози	Виклики
Середовище виникнення	Зовнішні, внутрішні	
Інтенсивність впливу	Великі, середні, невеликі	-
Зміст	Політичні, військові, соціальні, економічні, екологічні, інноваційні, інформаційні та ін.	
Масштаби вияву	Глобальні, макрорегіональні, загальнодержавні, регіональні, локальні	
Характер дії	Постійні, періодичні, тимчасові	-
Значення	Першочергові, другорядні	Суттєві, несуттєві
Можливі наслідки	Катастрофічні, критичні	Прогресивні, регресивні

Джерело: [5].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Економічна безпека держави за останній час постійно перебуває у центрі уваги вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема ґрунтовні дослідження різних аспектів національної економічної безпеки проведені у працях Акімова Л.М. [1], Білик Р.Р. [2], Бойко Т.В. [3], Гбур З.В. [4], Колеснікової К.С., Маліновської І.А., Чабарова В.О. [5], Носова О.В., Маковоз О.С. [6], Ольшанської О.В. [7], Онищенко В.О., Бондаревської О.М. [8], Сазонова В.В. [10], Ткаченко В.Г. [12].

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження — проаналізувати економічну безпеку регіону як складову національної безпеки України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Економічна безпека країни є важливою складовою системи національної безпеки, що формує захист національних інтересів, також економічна безпека виступає безпосередньою умовою дотримання і реалізації національних інтересів, щодо забезпечення фінансування, доходів та витрат [5, с. 8].

Економічна безпека — одна з визначальних складових державотворчого процесу в умовах глобалізованого світу. Закономірності конвергенції й інтеграції економічних систем окремих держав та їх груп є об'єктивними та неминучими, а надто з початком інтенсивної діджиталізації транскордонного капіталообігу, формуванням та зміцненням глобальних платіжних систем,

проникненням взаємних кредитних зобов'язань до найглибших підвалин міждержавних і міжнародних відносин [10].

Економічна безпека є найважливішим елементом національної безпеки. Незалежно від різноманітності поглядів на безпеку, не може бути сумнівів щодо необхідності її включення в економічну життєздатності нашого суспільства. Без ресурсів і капіталу немає виробництва та підприємництва. Без бізнесу немає прибутку, без прибутку немає робочих місць. Також без діяльності немає податків, немає військового потенціалу тощо.

Життєздатність народного господарства країни, яке надає робочі місця для членів суспільства, створює та формує добробут держави загалом. Без роботи якості життя людей погіршується до моменту, коли суспільство саме по собі може розпастися.

Уряд повинен моніторити та аналізувати систему економічної безпеки України, яка стане двигуном розвитку і використання потенціалу країни, політичних, економічних, військових, ідеологічних можливостей держави для досягнення життєво важливих економічних інтересів країни на національному та міжнародному рівнях [4].

Економічну безпеку логічно розглядати як певну систему управління з погляду організаційних, економічних, фінансових, правових та інших факторів, із застосуванням яких з'являється можливість: спрямувати потенційні або реальні загрози в таку економічну площину координат, у якій негативна дія шкоди буде послаблена до бажаного рівня в найкоротший час; стабілізувати зовнішньоекономічну діяльність і посилити по-

Рис. 1. Регіональні складові національної економічної безпеки

Рис. 2. Стратегічні цілі економічного розвитку регіонів України

зиції суб'єктів на світовому ринку; домогтися узгодженості в розвитку зовнішнього і внутрішнього ринків у тому разі, коли остання буде спиратись на підґрунтя наукових принципів [1].

Для структуризації сукупності загроз та викликів національній економічній безпеці пропонуємо класифікувати їх за низкою ознак (табл. 1).

Ключовими ризиками економічній безпеці слід визначити:

- критичне гальмування економічного розвитку України та погіршення основних макроекономічних показників (макроекономічне розбалансування за головними показниками);
- згорання промислового виробництва;
- зниження економічної активності, насамперед інвестиційної;
- погіршення добробуту населення (домогосподарств) та зростання рівня безробіття;
- посилення боргового тиску, насамперед, у державному секторі;
- підвищення тінізації економічної діяльності [9].

Економічна безпека оцінюється за певними критеріями — показниками — індикаторами. Найважливішими з них є [3]: структура ВВП, обсяг і темпи розвитку промисловості, обсяг і динаміка інвестицій; природно-ресурсний виробничий і науково-технічний потенціал країни; ефективність використання ресурсів; конкурентоспроможність економіки на внутрішньому і зовнішньому ринках; темпи інфляції; рівень безробіття; якість життя, ступінь диференціації доходів, забезпеченість населення матеріальними благами й послугами; дефіцит бюджету і державного боргу; енергетична залежність; інтегрованість у світову економіку тощо.

На рисунку 2 представлено економічну безпеку національної економіки із урахуванням регіональних складових, від рівня економічної безпеки яких залежить рівень національної економічної безпеки. Запропонована модель представляє складну систему, згідно з якою кожний регіон є забезпечуючим елементом системи національної економічної безпеки.

Економічна безпека держави безпосереднім чином залежить від економічної безпеки регіонів і навпаки. Проблема економічної безпеки має важливий аспект — забезпечення ефективного управління при проведенні регіональної політики. У рамках нової регіональної політики регіонам надано право самостійно вирішувати питання освоєння і використання природних ре-

сурсів, розвитку галузей економіки, ринкової інфраструктури тощо за умови збереження єдиного військово-політичного і соціально-економічного простору, забезпечення безперешкодного переміщення людей, товарів, сировини та ін. Економічна безпека країни тісно пов'язана із забезпеченням економічної безпеки всіх регіонів. Виходячи з того, що зазначені проблеми мали суттєві розбіжності та своєрідні форми вияву в різних регіонах країни, виникла необхідність у розробленні механізму забезпечення економічної безпеки її регіонів [6].

Розвиток соціальної та туристичної сфер області визначають 25% регіонів, а саме: Волинська, Івано-Франківська, Кіровоградська, Львівська, Хмельницька та Чернівецька області. Розвиток місцевого врядування як стратегічний напрям економічного розвитку регіону визначили в 2015—2017 рр. лише чотири регіони: Донецька, Луганська, Одеська та Харківська області.

Аналіз Стратегій економічного розвитку регіонів до 2020 року, які були затверджені у період 2015—2017 рр., свідчить про недосконалість розроблених стратегій, вони потребують удосконалення з метою забезпечення економічної безпеки регіону та національної безпеки в цілому.

Прямі економічні втрати для країни — анексія Криму, окупація українських територій, втрата контролю над маштабними об'єктами промисловості, знищення об'єктів інфраструктури, і збільшення бюджетних витрат на оборону та соціальну підтримку біженців. Проте є ще і непрямі економічні втрати, що у поєднанні з високим рівнем корупції та несприятливим бізнес-кліматом призвело до "втечі" капіталів, значної девальвації гривні та катастрофічно низького рівня інвестицій.

Завдяки збільшенню рівня фінансової автономії ОТГ, органи регіональної влади і місцевого самоврядування отримали можливість розробляти та впроваджувати програми розвитку територій, які в майбутньому принесуть реальні економічні результати. Крім того, на загальнодержавному рівні децентралізація створює умови для виникнення конкуренції між територіальними громадами за ресурси. Отже, забезпечення економічної безпеки на рівні територіальних громад, як основного елемента безпеки регіону, дозволить не лише вдосконалити систему управління регіональним розвитком, але й підвищити рівень захисту економічних інтересів держави загалом [8].

Передумови необхідних змін в управлінні економічним розвитком регіонів України, а також ключові особливості такого управління найбільш комплексно представлені у Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, затвердженій Постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385. Стратегія визначає цілі державної регіональної політики та основні завдання центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, спрямовані на досягнення зазначених цілей, а також передбачає узгодженість державної регіональної політики з іншими державними політиками, які спрямовані на територіальний розвиток [11].

Побудова ефективної системи управління економічним розвитком регіону є достатньо складною задачею з точки зору її реалізації у практичній площині, оскільки передбачає всебічну інтеграцію різних підсистем управління та їх цілісну зорієнтованість на пріоритети безпеки. Реалізацію вказаного завдання слід розглядати також в якості стратегічно важливої передумови виживання та розвитку будь-якого підприємства у контексті економічного розвитку регіону. Водночас невизначеність зовнішнього середовища потребує урахування цілого комплексу чинників в процесі управління економічною безпекою підприємства, які прямо або опосередковано її визначають.

Побудова системи управління безпекою має враховувати стадію його життєвого циклу та потенціал розвитку в цілому. Важливо уникнути зайвого акцентування уваги на пріоритетах захисної функції. Пасивна модель поведінки може виявитися об'єктивною необхідністю у діяльності підприємства в середньостроковій перспективі.

Підвищення рівня економічної безпеки регіону залежить від міри державної підтримки й розробки державних програм регіонального розвитку, а також від розміщення державних замовлень на поставку продукції для потреб усієї країни. Особливу роль відіграє паритетна участь центру у великих регіональних інвестиційних проектах з урахуванням різних форм забезпечення пільгами й у створенні сприятливого клімату для розвитку економічного середовища в регіоні [12].

Розвиток високоефективної та соціально орієнтованої ринкової економіки має здійснюватися шляхом поступового формування оптимальних механізмів організації виробництва і розподілу товарів і послуг з метою максимально можливого зростання добробуту суспільства і кожного громадянина.

Для забезпечення економічної безпеки регіону та національної економіки в цілому в умовах децентралізації управління перед регіональними органами влади та органами місцевого самоврядування стоїть завдання пошуку додаткових інструментів та ресурсів для розвитку міської інфраструктури, системи життєзабезпечення міст та територій, створення умов у підвищенні ефективності та надійності функціонування житлово-комунального господарства. Інструментом, що може бути використаний для його вирішення, є подальше вдосконалення системи інституційного забезпечення розвитку державно-приватного партнерства, поширення концесії, регіональних кластерів, нових форм транскордонного співробітництва [2].

Чітка фіксація загроз у державних документах найвищого рівня з відповідними заходами для їх нейтралізації допоможе усвідомити поточну складну ситуацію. Це розпочне і роботу з необхідними змінами у державній політиці для мінімізації негативного впливу загроз. Необхідно сформулювати ці документи, зокрема Доктрину економічної безпеки, та ухвалити її. Це дозволить якнайшвидше пройти етап трансформації та перейти до суспільного порядку з відкритим доступом, інклюзивними економічними інститутами. А це — пря-

мий поштовх для сталого економічного розвитку держави та гідного рівня життя українців.

Сферою застосування регулюючих заходів і механізмів забезпечення економічної безпеки регіону є: розвиток регіонального ринку товарів і послуг, міжрегіональних зв'язків; забезпечення ефективного функціонування регіонального ринку праці; проведення ефективної бюджетної політики в регіоні; розвиток виробничої та соціальної інфраструктури; використання природних ресурсів і природоохоронна діяльність; енергетичне забезпечення регіону; інформаційне забезпечення управлінської діяльності органів влади та суб'єктів господарювання, прозорість діяльності органів управління.

При цьому слід відмити, що більш дієвим та оптимальним є регулювання не директивними методами, а через мотиваційні механізми та селективний підхід використання економічних регуляторів. До основних економічних регуляторів, обсяг яких останнім часом значно скоротився, відносяться: дотації підприємствам; податкові пільги, відстрочення, розстрочки сплати податків, пенні та штрафів, а також орендних платежів до бюджету; кредитування на пільгових умовах, під гарантії місцевих і регіональних органів влади. Також позитивний ефект має: безкоштовне виділення будівель і земельних ділянок (право розпорядження якими належить регіональним або місцевим адміністраціям); інформаційне забезпечення; розміщення регіонального замовлення, постачання продукції на конкурсній основі тощо. Застосування означених регуляторів проводиться за селективним підходом до всіх суб'єктів господарювання регіону. Кризовий стан ресурсного потенціалу більшості регіонів вказує на неспроможність надання гарантованої державної підтримки в повному обсязі, тому селективна політика дозволяє спрямовано впливати на певні групи суб'єктів ринку, які здатні забезпечити значний мультиплікативний ефект для економіки регіону у виробництві (галузі); мають бюджетотворюючий характер; здійснюють ефективну фінансово-господарську діяльність та показують стійкість розвитку; мають конкурентні переваги, платоспроможний попит на продукцію тощо. Отже, систему критеріїв у рамках селективної політики можна поділити на такі, що характеризують соціально-економічну значимість підприємств для регіону та критерії ефективності фінансово-господарської діяльності та стійкості розвитку підприємства.

Таким чином, система управління економічною безпекою є досить складною сукупністю елементів, що реалізує основні принципи та функції управління, здатна забезпечити прийнятний стан економічної безпеки, має властивості до адаптації та постійного вдосконалення з урахуванням змін внутрішнього та зовнішнього середовища.

Найбільш ефективним методом управління економічною безпекою є програмно-цільовий, що реалізує комплексний підхід і представляє собою систему специфічних форм і методів управління, спрямованих на реалізацію комплексних програм; сукупність прийомів, що дозволяють представити вирішення проблеми як ієрархію цілей, які визначені за рівнями спільності, значущості та доцільності, з наступним досягненням їх шляхом реалізації системи взаємозв'язаних заходів.

Сучасна практика свідчить, що побудова цільової моделі управління економічною безпекою регіону є найбільш важливим і складним елементом методичної роботи щодо застосування програмно-цільового методу управління.

Тому для досягнення максимального ефекту програмно-цільового управління необхідно забезпечити повноту цільової комплексної програми економічної безпеки регіону, для чого її розробка та реалізація повинна включати наступні етапи:

1. Виявлення наявності проблемної ситуації в регіоні та формулювання конкретної проблеми.

2. Вибір проблемної ситуації, що вирішується програмно: визначення бажаного стану об'єкту економічної безпеки (не оцінюється як загрозливе); виявлення та оцінка діючих чинників дестабілізації; визначення й оцінка передбачуваних збитків від виявлених загроз; оцінка загроз відповідно до їх важливості, часу настання тощо; прийняття рішення щодо вибору проблемної ситуації.

3. Формування програмних цілей і завдань (ієрархія цілей).

4. Попереднє визначення необхідного ресурсного забезпечення для вирішення проблемної ситуації, встановлення обмежень за видами ресурсів.

5. Розробка стратегії забезпечення економічної безпеки як комплексу заходів — методів, способів, засобів досягнення програмних цілей.

6. Уточнення обсягу наявного ресурсного забезпечення для реалізації обраної стратегії та його розподіл за видами заходів і часом.

7. Підготовка проекту цільової програми та її узгодження з іншими діючими.

8. Затвердження програми, доведення до виконавців.

9. Створення організаційного механізму управління цільовою програмою.

Аналіз цільових моделей регіонів показав, що найбільш значимим є досягнення наступних підцілей (вирішення проблем): підвищення ефективності господарської діяльності всіх суб'єктів господарювання, незалежно від форми власності та виду діяльності; підвищення прибуткової частини бюджету регіону. Підвищення ефективності господарської діяльності є підціллю різних складових стратегії економічної безпеки (промислової, агропромислової, інвестиційної політики) та наслідком реалізації інших (розвитку ринкової, промислової інфраструктури тощо), але водночас воно впливає на успішне втілення більшості складових стратегії економічної безпеки. Отже, підвищення ефективності господарської діяльності, відтворення та стабілізація виробництва — це основна мета стратегії забезпечення економічної безпеки більшості регіонів країни.

Практика показує, що програмно-цільовий метод управління в основному використовується для вирішення окремих проблем щодо подолання негативних процесів і явищ, запровадження компенсаційних засобів. Проте значні обсяги збитків і втрат, їх соціальний аспект спонукають до розробки стабільного механізму цільової орієнтації всіх елементів (учасників) процесу забезпечення економічної безпеки, здатного до постійного виявлення та вирішення всієї сукупності проблем. Він повинен надати можливість випереджаючого управління на підставі проведення планомірної діагностики стану економічної безпеки регіону, своєчасного виявлення чинників дестабілізації, прогнозування можливих проблем, виявлення перспективних резервів соціально-економічного розвитку, постійного пошуку та відбору альтернативних заходів і механізмів забезпечення економічної безпеки. Отже, такий підхід дозволяє перейти від стратегії "постфактум" (як реакції на негативні події, що вже відбулися) до стратегії на принципах випереджаючого управління забезпечення економічної безпеки, що спрямована на недопущення переростання чинників дестабілізації в загрозу безпеки.

В усьому різноманітті проблем національної економічної безпеки країни чітко визначається регіональний аспект. Тому система економічної безпеки регіону повинна бути орієнтована на забезпечення економічної незалежності, стабільності і стійкості, здатності до саморозвитку і прогресу. Її основними принципами мають стати комплексність і системність, гнучкість, порівнянність витрат щодо забезпечення

безпеки та майбутніх збитків від загроз. Запровадження системного підходу в управлінні економічною безпекою регіону дозволить сформувати гнучку організаційну структуру, поєднати в єдиному управлінському циклі сукупність дій, необхідних для досягнення цілей комплексної програми економічної безпеки регіону, надаючи можливість враховувати зміни та забезпечувати адаптивне реагування. Взаємодія регіональних органів управління та господарюючих суб'єктів у системі програмно-цільового управління економічною безпекою повинна будуватися на основі застосування сукупності економічних регуляторів господарської діяльності, пов'язаних із економічними інтересами суб'єктів господарювання регіону. Селективна політика при використанні різних регуляторів має спиратись на достовірну й об'єктивну оцінку соціально-економічної значущості та фінансово-економічного стану суб'єктів господарювання регіону, що дозволить приймати відносно них ефективні управлінські рішення, а також реалізовувати промислову та інвестиційну політику, формувати бюджети розвитку регіонів.

Більшість досліджень з проблем економічної безпеки присвячено вивченню її національного рівня, іншими словами, економічної безпеки України загалом. Тим часом соціально-економічна безпека і стійкий розвиток суб'єктів держави є основою національної безпеки, а розвиток регіонів перебуває на такій стадії, коли наростання старих і виникнення нових загроз безпеці стають непередбачуваними. До того ж не вироблено систему управління економічною безпекою регіону в складі державного механізму управління соціально-економічними процесами [5]. А тому суспільно-політична і економічна ситуація в Україні свідчить про кризу управління. Відсутність ефективно діючої і науково обгрунтованої стратегії і тактики в діях всіх гілок влади, конфлікт між старими командно-адміністративними методами роботи і новими задачами системи управління, місцевим самоврядуванням і ринковою економікою, що не сприяє подальшому розвитку окремих регіонів та держави в цілому. Виходячи з цього, сучасна ситуація в економіці України вимагає кардинального вирішення взаємозалежних проблем, які пов'язані із затягуванням трансформаційного періоду, їхнє розв'язання передбачає реалізацією різних заходів як на державному, так і на регіональному рівнях. Гарантування економічної безпеки і формування ефективних організаційно-економічних механізмів (ОЕМ) управління нею є одним з пріоритетних завдань у сучасних умовах розгортання кризових явищ з метою пом'якшення впливу циклічних та структурних коливань на господарський комплекс регіону.

Отже, сутність економічної безпеки можна визначити як такий стан економіки та інститутів влади, за якого забезпечуються гарантований захист національних інтересів, незалежність обраного економічного курсу, соціальна спрямованість економічних реформ, достатній оборонний потенціал навіть за несприятливих умов розвитку внутрішніх і зовнішніх процесів.

А тому політика економічної безпеки визначається на основі певних принципів, які створюють політичну і правову базу для оцінювання зовнішніх і внутрішніх загроз, формування національних економічних інтересів і стратегії економічної безпеки.

До основних принципів забезпечення економічної безпеки України можна віднести:

- верховенство закону під час забезпечення економічної безпеки;
- додержання балансу економічних інтересів особи, сім'ї, суспільства, держави;
- взаємна відповідальність особи, сім'ї, суспільства, держави щодо забезпечення економічної безпеки;

— своєчасність і адекватність заходів, пов'язаних із відверненням загроз і захистом національних економічних інтересів;

— пріоритет договірних (мирних) заходів у вирішенні як внутрішніх, так і зовнішніх кон — фліктів економічного характеру;

— інтеграція національної економічної безпеки з міжнародною економічною безпекою [1].

Тоді як під економічною безпекою регіону розуміється насамперед здатність регіональної влади забезпечити конкурентоздатність, стабільність, стійкість, поступальність розвитку економіки території, органічно інтегрованої в економіку країни, як відносно самостійної структури. В основі економічної безпеки регіону як категорії відображаються регіональні інтереси (забезпечення і підтримка гідного рівня життя населення, раціональне використання наявного економічного потенціалу, реалізація незалежної соціально-економічної політики регіону, збалансованість та інтегрованість у фінансову систему країни) і необхідність їхнього захисту від різноманітних внутрішніх (що виникають у межах регіону) і зовнішніх (з боку проведеної економічної політики держави, адміністрацій інших регіонів, іноземних держав) загроз при дотриманні балансу із загальнонаціональними інтересами.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, економічна безпека є явищем багатокомпонентним. В умовах нестабільної економічної ситуації в Україні питання безпеки є особливо актуальними та вимагають не лише відстеження динаміки в минулому, а й визначити потенційні шляхи мінімізації деструктивних впливів на національну безпеку загалом.

У подальшому доцільно звернути увагу на міжнародному досвіді забезпечення економічної безпеки в Україні та розробити систему рекомендацій по удосконаленню Стратегії розвитку національної безпеки.

Література:

1. Акімова Л.М. Становлення системи економічної безпеки держави в Україні: сутність, рівні, складники // Публічне адміністрування: теорія та практика. 2018. № 1 (19). С. 1—11.
2. Білик Р.Р. Механізми та інструменти забезпечення економічної безпеки регіонів України в процесі децентралізації // Бізнес Інформ. 2015. № 9. С. 67—72.
3. Бойко Т.В. Актуальні проблеми економічної безпеки України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://library.kr.ua/orhus/bojko.pdf> (дата звернення: 14.07.2020).
4. Гбур З.В. Економічна безпека як одна зі складових забезпечення національної безпеки України на сучасному етапі // Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 18. С. 81—86.
5. Колеснікова К.С., Маліновська І.А., Чабаров В.О. Економічна безпека України в контексті глобалізаційних викликів // "Молодий вчений". 2018. № 3. С. 351—354.
6. Носова О.В., Маковоз О.С. Моделі економічної безпеки регіону. Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Харків: НЮАУ імені Ярослава Мудрого. 2011. № 4. С. 36—45.
7. Ольшанська О.В. Регіон як просторова соціально-економічна система / О.В. Ольшанська // Актуальні проблеми економіки. — 2011. — № 117. — Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/3731/1>
8. Онищенко В. О., Бондаревська О. М. Забезпечення економічної безпеки територіальних громад як основного елемента регіональної безпеки. Економічна безпека: держава, регіон, підприємство: матеріали IV Всеукр. наук. — практ. Інтернет-конф. (Полтава, 15 грудн. 2017 р. — 25 січн. 2018 р.). Полтава: ПолтНТУ, 2018. С. 8—10.

9. Ризики і загрози економічній безпеці України у 2015—2016 рр. та механізми їх мінімізації [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/ruzuku_zagrozu1-bab4e.pdf (дата звернення: 14.07.2020).

10. Сазонов В.В. Поняття та система економічної безпеки: кримінологічний вимір // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2019. № 2. С. 184—189.

11. Стратегія та механізми зміцнення просторово-структурної конкурентоспроможності регіону: монографія / за ред. А.І. Мокія, Т.Г. Васильців. Львів: Ліга Прес, 2010. 488 с

12. Ткаченко В.Г. Економічна безпека регіонів [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.debaty.org.ua/article/decentralization_reform/decentralizatia_publ_ref/200.html (дата звернення: 14.07.2020).

References:

1. Akimova, L. M. (2018), "Formation of the system of economic security of the state in Ukraine: essence, levels, components", *Publichne administruvannia: teoriia ta praktyka*, vol. 1 (19), pp. 1—11.
2. Bilyk, R. R. (2015), "Mechanisms and tools for ensuring economic security of the regions of Ukraine in the process of decentralization", *Biznes Inform*, vol. 9, pp. 67—72.
3. Boiko, T. V. (2020), "Actual problems of economic security of Ukraine", *Online. available at: http://library.kr.ua/orhus/bojko.pdf* (Accessed 14 Jul 2020).
4. Hbur, Z. V. (2017), "Economic security as one of the components of national security of Ukraine at the present stage", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 18, pp. 81—86.
5. Kolesnikova, K. S. Malinovska, I. A. and Chabarov, V. O. (2018), "Economic security of Ukraine in the context of globalization challenges", *Molodyi vchenyi*, vol. 3, pp. 351—354.
6. Nosova, O. V. and Makovoz, O. S. (2011), "Models of economic security of the region", *Visnyk Natsionalnoi yurydychnoi akademii Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho*, vol. 4, pp. 36—45.
7. Olshanska, O. V. (2011), "Region as a spatial socio-economic system", *Actualni problemi ekonomiki*, vol. 117, Access mode: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/3731/1>
8. Onyshchenko, V. O. and Bondarevska, O. M. (2018), "Ensuring the economic security of territorial communities as a key element of regional security", *Ekonomichna bezpeka: derzhava, rehion, pidpriemstvo: materialy IV Vseukr. nauk.-prakt. Internet-konf. [Economic security: state, region, enterprise: materials IV All-Ukrainian. Science. - practice. Internet conference]*, PoltNTU, Poltava, Ukraine, pp. 8—10.
9. The official site of The National Institute for Strategic Studies (2020), "Risks and threats to the economic security of Ukraine in 2015—2016 and mechanisms for their minimization", available at: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/ruzuku_zagrozu1-bab4e.pdf (Accessed 14 Jul 2020).
10. Sazonov, V. V. (2019), "The concept and system of economic security: criminological dimension", *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, vol. 2, pp. 184—189.
11. Mokiia, A. I. and Vasylytsiva, T. H. (2010), *Stratehiia ta mekhanizmy zmitsnennia prostoro- strukturnoi konkurentospromozhnosti rehionu* [Strategy and mechanisms for strengthening the spatial and structural competitiveness of the region], Liha Pres, Lviv, Ukraine.
12. Tkachenko, V. H. (2020), "Economic security of regions", [Online], available at: http://www.debaty.org.ua/article/decentralization_reform/decentralizatia_publ_ref/200.html (Accessed 14 Jul 2020).

Стаття надійшла до редакції 19.07.2020 р.